

observant

ONAFHANKELIJK WEEKBLAD UNIVERSITEIT MAASTRICHT / JAARGANG 46 / 11 JUNI 2026 / Nr 29

IK GA
NIET OP
VAKANTIE
EN NEEM MEE...

VERLOFUREN

634.368 ONGEBRUIKTE VERLOFUREN P. 6-7-8

“Wanneer mijn vriendin en ik samen in Nederland zijn, VOELEN WE ONS VRIJER DAN IN POLEN”

P. 4

De gouden tip over de VERDWIJNING VAN TANJA GROEN kwam nooit

P. 2

redactioneel

Markeer-
moment

Een collega van HR vroeg laatst of we stil staan bij het feit dat het papier verdwijnt en we na de zomer volledig online gaan? Of we een soort markeermoment hebben? Goeie vragen, maar vooralsnog staan we helemaal niet stil. We rennen door richting de zomervakantie. En eerlijk gezegd – u zult het ook in ons grote verhaal over verlofuren lezen – komt het werk nooit af.

Al negen maanden hangt er een wit A3-tje op de muur met ideeën voor grote verhalen, sommige getikt, sommige handgeschreven. De alleszeggende titel: 'Komt eraan (of niet)'.

Van armoede onder studenten, de kwetsbaarheid van de docent (denk aan slechte evaluaties, verwijten van ongewenst gedrag) en onethische scripties (een afstudeeropdracht voor een 'bedenklijk' bedrijf) tot de keerzijde van het winnen van een ERC-grant en de status van schoonmakers, verhuizers en beveiligers aan de UM. Over toxisch leiderschap en gedoe bij specifieke faculteiten en diensten wijd ik niet te veel uit, maar ook die staan erop. Gelukkig zijn er in de loop van dit jaar veel onderwerpen doorgestreept. We hebben mooie verhalen gepubliceerd over bijvoorbeeld vijftig jaar duurzaamheid, studentencommunicatie, het grote verloop onder HR-directeuren en eenzaamheid onder studenten in grote wooncomplexen. Laatst kwam een medewerker van Marketing en Communicatie langs op de redactie. Hij grinnikte bij het zien van ons A3-tje. Kon hij zijn collega van woordvoering alvast voorbereiden op 'moeilijke vragen', grapte hij. Hij was vooral benieuwd hoe zo'n idee uitgroeit tot een achtergrondverhaal. En tja, dat is iedere keer anders. Vaak moet je vooral heel veel mensen spreken en een duidelijke focus voor je verhaal kiezen. Maar het belangrijkste: geduldig en zorgvuldig zijn, hoor en wederhoor toepassen. Sommige thema's leveren niets op. Bij navraag blijkt het loos alarm, zoals 'slechte colleges bij geneeskunde en rechten'. Een studente Nederlands recht klaagde in een van de eerste faculteitsraadsvergaderingen afgelopen najaar over de kwaliteit van colleges (saai), maar toen we meer wilden weten, gaf ze niet thuis. Geen voorbeelden, geen toelichting. Dan wordt het heel moeilijk, want de een kan een college saai vinden, terwijl de ander er juist van houdt. Je kan een grote groep studenten naar hun mening vragen om een minder subjectief verhaal te krijgen, maar dan nog. Welk college kies je, welk vak? Niet te doen, luidde onze conclusie. Er ging een dikke zwarte streep door. Het A3-vel verdwijnt binnenkort in de prullenbak. In augustus komt er een fris nieuw blaadje met (oude en nieuwe) onderwerpen, om ons eraan te herinneren dat het werk nooit af is.

Wendy Degens

De hoofdredacteur geeft een kijkje achter de schermen van de redactie

serie terug in de teit

Een drama: de verdwijning
van '020 Tanja'

1993–2026

Ze droeg een blauwe spijkerbroek, roze T-shirt met opschrift (020 Tanja), grijze pullover, donkerblauw sportjack en zwarte schoenen met een zilverkleurige clip. Haar signalement: fris, goedverzorgd uiterlijk (geen make-up gebruikster), donkerbruine ogen, donker haar tot over de schouders, in bezit van zwarte omafiets en groene liederenbundel. "Wie iets weet, kan de gemeentepolitie bellen", luidt de oproep in *Observant* op 9 september 1993. Een dikke week eerder was eerstejaars Tanja Groen (18) spoorloos verdwenen. Afgelopen mei werd het dossier door politie en Openbaar Ministerie gesloten. Het is een van de vreselijkste verhalen uit de Maastrichtse studentenwereld. Tanja Groen fietste in de nacht van 31 augustus op 1 september na een feestje van studentenvereniging Circumflex naar haar kamer in Gronsveld. Daar kwam zij nooit aan. Haar fiets, persoonlijke spullen zoals kleding of iets anders dat gelinkt kon worden aan de studente, zijn nooit gevonden. Al snel werd duidelijk dat de politie ernstig rekening hield met een misdrijf. Studentenvereniging Circumflex verspreidde posters met haar foto, maar haalde die eind oktober 1993 ook weer weg. Dat gebeurde op verzoek van de familie en de politie, omdat ze volgens die laatste "hun actualiteit" hadden verloren, vermeldde *Observant* in een klein berichtje. De verdwijning kwam ook voorbij in *Deadline*, het TROS-tv-programma over misdaad en criminaliteit. "Het leverde tien telefoontjes op, maar zonder concrete resultaten", tekende deze krant op. Vervolgens duurt het tot 1998 voordat haar naam weer opduikt in het archief. Een van de portiers van de universiteit blikt terug – in een groot verhaal, getiteld *Universiteit Maastricht by night*, over wat er zich in de avonden en nachten zoal afspeelt op universiteitsterrein. Portier Frank Thijs vertelt de redacteur over het telefoontje dat hij ooit kreeg van de politie met de vraag of studente Tanja Groen nog gesignaleerd was. "Als portier kun je weinig doen. En het is niet zo dat je je schuldig voelt, maar het doet je wel wat als je de volgende dag in de krant leest dat ze al dagen vermist is." Groen blijft vermist, ondanks de vele opsporingspogingen. Zo zoeken amateurduikers op aanwijzingen van een wichelroedeloper negentien jaar na haar verdwijning naar haar lichaam in de Maas, ten zuiden van Maas-

tricht. Een week eerder werd in de buurt van dezelfde plek een zwarte fiets gevonden (die bleek uiteindelijk niet van Tanja te zijn). In 2020 waren er opgravingen op het kerkhof in Heugem. Even later ging het verhaal dat ze misschien in handen was gevallen van de Belgische serieverkrachter en -moordenaar Marc Dutroux, iets dat al eerder was onderzocht door de Belgische justitie, maar destijds niets had opgeleverd. Nieuw DNA-onderzoek zou uitsluitel kunnen geven. Helaas. Op aanwijzingen van inmiddels emeritus-hoogleraar rechtspsychologie Peter van Koppen (onder andere aan de Universiteit Maastricht) onderzocht het Openbaar Ministerie in 2022 een aantal locaties op de Strabrechtse Heide. De gesignaleerde 'grondverstoringen' bleken uiteindelijk een konijnenburcht. Een bericht van afgelopen april was hoopvol: een veroordeelde man in een Belgische gevangenis had de naam genoemd van degene die Groen zou hebben ontvoerd, misbruikt, vermoord en begraven. Maar de politie deelde onlangs dat "deze informatie niet aannemelijk is en in elk geval gedeeltelijk onjuist". Wie niet ongenoemd mag blijven is Peter R. de Vries, die in juli 2021 vermoorde Nederlandse misdaadverslaggever die zich jarenlang voor de zaak inzette. Een maand voor zijn overlijden gaf hij een persconferentie – via crowd-

“Het is niet zo dat je je schuldig voelt, maar het doet je wel wat als je de volgende dag in de krant leest dat ze al dagen vermist is”

funding wilde hij een miljoen euro ophalen voor de gouden tip waardoor het lichaam van Tanja kon worden gevonden. "Alstublieft dames en heren, doe mee, help mee en doneer. Laat merken dat u dit niet onberoerd laat. Doe het voor Corrie en Adrie. Breng Tanja Groen thuis", zei hij tijdens de persconferentie waar hij aanschoof met Tanja's ouders. Achter de crowdfunding zat zijn stichting De Gouden Tip. *Observant* pakte op 31 augustus 2021 uit met een mooie reportage van een stille tocht in Maastricht waar opnieuw aandacht werd gevraagd voor de verdwijning. Een initiatief van Circumflex en De Vries' stichting. Honderden twintigers liepen mee. De gouden tip kwam er nooit.

Wendy Degens

Dit is een serie over 50 jaar UM. We duiken in onze eigen archieven: welke opzienbarende, grappige, belangrijke of wonderlijke nieuwsjes komen we tegen?

“Nu is het dilemma: ook grenzen opzoeken of stemmen verliezen”

Studentenpartij KAN wil duidelijkere campagneregels vanwege ‘valsspelende’ partijen

De regels voor campagnevoeren tijdens de universitaire verkiezingen zijn niet alleen onduidelijk, maar worden ook slecht gehandhaafd en de sancties voor overtreding ervan zijn te mild. Dat stelt studentenpartij KAN, die meent dat andere partijen hier misbruik van maken. De beschuldigende vinger wijst vooral richting DOPE, al vindt die partij zelf dat het allemaal wel meevalt.

Tijdens de jaarlijkse stemweek, waarin studenten vertegenwoordigers voor de universiteits- en faculteitsraden kiezen, moeten kandidaten zich aan een door de universiteit opgestelde gedragscode houden. Zo mogen ze niet online grote aantallen ongevraagde berichten versturen naar medestudenten, campagnevoeren in onderwijsruimtes of studenten nog beïnvloeden terwijl ze hun stem uitbrengen op hun telefoon of laptop.

Die regels zijn echter te beknopt en vaag opgesteld, waardoor de integriteit van de verkiezingen op het spel staat, zo hield Stepan Kunevich, vicevoorzitter van KAN, de vergaderende universiteitsraad vorige week voor tijdens het sprekerskwartier. Volgens hem maken sommige partijen jaarlijks misbruik hiervan door zich in het grijze gebied te begeven, wat anderen voor een dilemma stelt: hetzelfde doen of stemmen verliezen.

Desgevraagd licht Kunevich toe aan *Observant*

dat het vooral DOPE is die de grenzen opzoekt – en daar soms overheen gaat. Zo zou een kandidaat voor de raad van de faculteit psychologie en neurowetenschap (FPN) op het moment dat de stembussen openen via WhatsApp honderden studiegenoten een individueel bericht gestuurd hebben. Ook zouden DOPE-leden kiezers opdringerig benaderen in universiteitsgebouwen. “Ik heb van veel studenten gehoord dat ze dat vervelend vonden.”

DOPE-voorzitter Jop Smeets herkent zich niet in dat beeld, laat hij telefonisch weten. “Ik denk wel dat we over het algemeen wat meer extra-verte, directe kandidaten hebben, die actief op studenten afstappen. Dat hoort ook bij verkiezingen, vind ik. Het is zeker niet de bedoeling dat dit opdringerig overkomt, maar we horen ook van veel mensen dat ze ons enthousiasme juist waarderen.” Bij de FPN-kandidaat ging het inderdaad mis, erkent hij, “maar nadat we de klacht over haar berichten naar studiegenoten binnenkregen, hebben we haar meteen gevraagd om deze weer te verwijderen. Met tientallen kandidaten kan er iemand eens een fout maken, als bestuur is het onmogelijk om iedereen te controleren”. Ja, de regels kunnen vast duidelijker, meent Smeets, “maar je kunt niet alles dichttimmeren, er moet ook ruimte blijven om campagne te voeren”.

Dat laatste zegt ook Niels Harteman, secretaris van het centraal stembureau. “Er is altijd een

grijs gebied. We bespreken de gedragscode ieder jaar met de partijen, maar toch komen elke verkiezingen weer klachten binnen over het gedrag van kandidaten. Het is nu eenmaal een emotionele periode, partijen reageren op elkaars acties. Handhaving blijft een aandachtspunt, maar is ook lastig. We kunnen niet constant als politieagenten door gebouwen lopen. Als we een klacht ontvangen, gaan we meteen in gesprek met de partij of kandidaat in kwestie.”

Er kwamen dit jaar niet meer klachten binnen dan anders, zegt Harteman. “We gaan die binnenkort onderzoeken en bepalen of een sanctie op zijn plaats is.” Dat laatste kan in de vorm van het korten op het ‘verkiezingsbudget’ van 1000 euro dat elke partij ontvangt, al moet het volgens Harteman gaan om een “zeer grove schending” wil men dat hele bedrag kwijtraken. Kunevich vindt die straf te licht, omdat partijen ook met andere inkomsten kunnen rondkomen. Hij roept de U-raad op om na te denken over strengere regels en sancties. Als die daarin meegaat, vindt Harteman het “prima om te praten over aanpassingen. Maar ik hoop vooral op het gezonde verstand van partijen. Misdragingen gaan misschien ook ten koste van stemmers, terwijl de opkomst sowieso al laag is”.

Dennis Vaendel

Nieuwe gedragscode medewerkers: wat mag wel, wat mag niet

Hoe zorgen we ervoor dat iedere medewerker zich thuis en gewaardeerd voelt? Hoe voorkom je ongewenst gedrag en wat gebeurt er als iemand over de schreef gaat? De nieuwe Gedragscode Universiteit Maastricht, die nog moet worden vastgesteld door het Lokaal Overleg, wil daar antwoord op geven.

Wederzijds respect, integer en transparant, divers, inclusief, democratisch en duurzaam. De kernwaarden van de UM zoals opgenomen in het Strategisch Programma, liggen ten grondslag aan de nieuwe gedragscode voor medewerkers, een zeven pagina's tellend document. Het doel van de code: bijdragen aan een “positieve werkomgeving”, het scheppen van een cultuur waarin mensen elkaar aanspreken, en “houvast” bieden aan medewerkers die te maken krijgen met ongewenst gedrag. Denk aan pesten, machtsmisbruik, discriminatie, agressie, seksueel grensoverschrijdend gedrag, belangenverstrengeling of roken op het universiteitsterrein. Ook is er een meldplicht voor medewerkers die een romantische relatie aangaan of bijvoorbeeld familie zijn. De meldplicht is preventief, staat in de code. Mocht in de toekomst een situatie de “professionele beoordelingsvorming” in de weg staan (denk aan afhankelijke relaties: student-docent, promovendus-promotor) dan kan de UM “adequaat” reageren. “Je hoeft het alleen maar te melden. De aard van de relatie hoeft je niet te vertellen, je wilt niet dat mensen verplicht uit de kast moeten komen of hun geheime affaire moeten onthullen”, vertelt Margriet Schreuders, directeur Diversity, Equity & Inclusion+ en medeopsteller van de gedragscode.

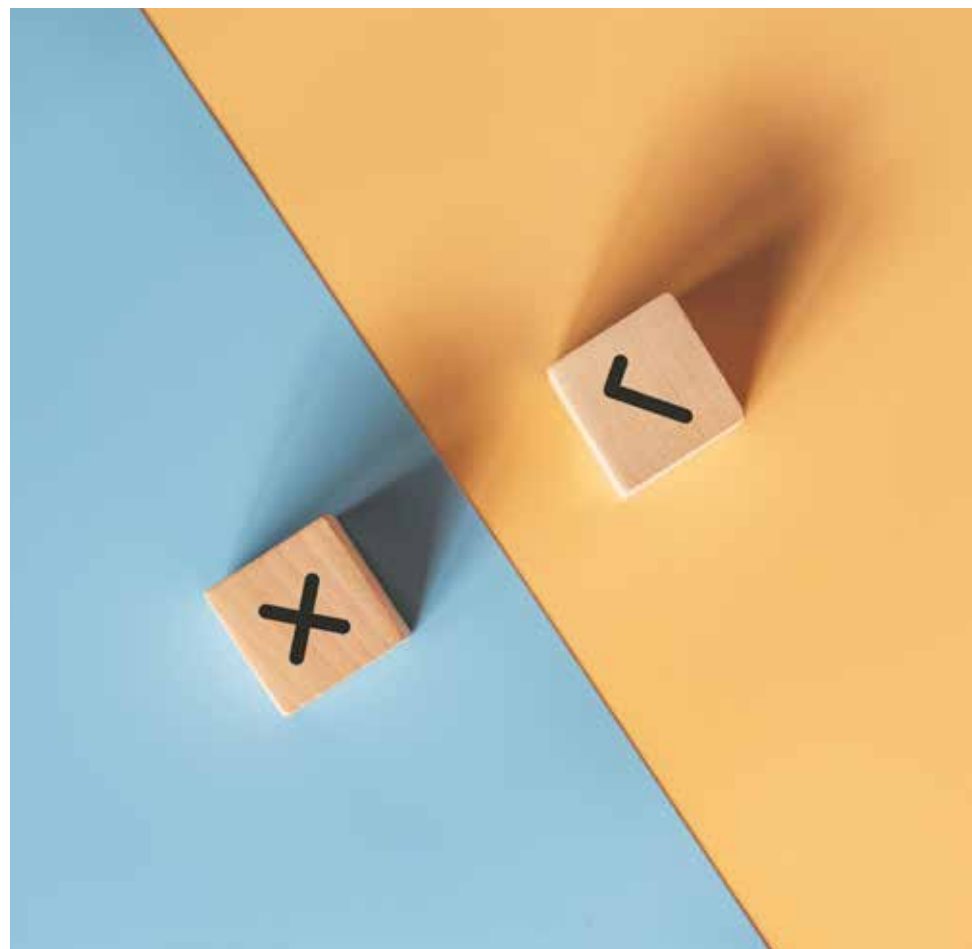

Foto: Shutterstock

De gedragscode voor medewerkers (die voor studenten bestaat al) komt niet uit de lucht vallen, iedere instelling moet er volgens de cao een hebben. Bovendien komt er een wet aan

waarin die ook vereist wordt. Het is een algemene code, een paraplu waaronder andere, al Lees verder op pagina 5

Papier hier

“

Toen ik hoorde dat *Observant* vanaf volgend jaar alleen nog online verschijnt, voelde dat als een verlies. Dat verraste me enigszins. Ik lees zelf dagelijks digitaal. Mijn studenten al helemaal. Waarom zou het verdwijnen van een papieren krant dan toch iets wegnemen? Misschien omdat een medium nooit zomaar een verpakking is. Het verandert ook wat erin verschijnt. Neem deze column. Ooit was zo iets een lichte tekst; iets wat je las terwijl je door een krant bladerde. Op een website voelt dezelfde tekst anders. Als je hem daar kaal ziet staan, zonder foto's of hyperlinks, lijkt hij ineens verdacht lang. Alsof hij zich moet verantwoorden voor elke extra alinea. Dat heeft te maken met een merkwaardige verschuiving. We denken vaak dat digitale media gewoon een nieuwe vorm van schrift zijn, maar in sommige opzichten lijken ze eerder op een terugkeer naar een orale cultuur.

In een orale cultuur zijn woorden vluchtig. Een boodschap verdwijnt zodra ze uitgesproken is. Daarom moet ze worden herhaald, opnieuw verteld, voortdurend aanwezig blijven. Schrift veranderde dat fundamenteel. Een tekst bleef bestaan zonder auteur. Je kon passages naast elkaar leggen en tegenstrijdigheden ontdekken. Digitale media produceren weliswaar tekst, maar organiseren die volgens een andere logica. Berichten verdwijnen in eindeloze tijdlijnen. Nieuwe boodschappen duwen oude letterlijk naar beneden. Om zichtbaar te blijven moet je blijven posten en herhalen. Dat lijkt soms meer op spreken dan op schrijven.

Ik merk die overgang dagelijks. Studenten lezen Aristoteles op hun smartphone en ervaren zijn teksten als de zoveelste blogpost, alleen wat slechter geschreven. Zelf druk ik nog steeds artikelen af, koop ik liever papieren boeken en breng ik meer tijd door in bibliotheken dan rationeel te verantwoorden is.

Vorige week werd ik gecontacteerd door de dochter van een overleden academicus. Of ik misschien interesse had in diens bibliotheek. Een huis vol boeken die een nieuwe bestemming zochten. Dat is misschien wat papier uiteindelijk onderscheidt van het digitale: het circuleert. Een boek kan van hand tot hand gaan, een eeuw overleven, opduiken in een kringloopwinkel of hier, in een oud huis in afwachting van een nieuwe eigenaar.

Mijn eigen bibliotheek zal ooit hetzelfde lot ondergaan. Mijn harde schijf waarschijnlijk niet.

”

Massimiliano Simons,
universitair docent techniekfilosofie

serie zing, vecht, huil, bid, lach, werk en bewonder

Jadwiga Wolek
(Warschau, Polen, 2002)

\ Tweedejaars European
Studies, Voorzitter UMPride

\ Burgerlijke staat:
Heeft een relatie met
Magdalena

\ Woont in: Vroenhoven (B)

Foto: Joey Roberts

“
Ik probeer ambitieus te blijven,
maar niet ten koste van mezelf
”

Ik ben vernoemd naar... Jadwiga van Polen, een koningin uit de late middeleeuwen. Omdat er geen mannelijke troonopvolger was, werd zij tot Poolse vorstin gekroond in een tijd waarin het ongebruikelijk was dat een vrouw regeerde. Ze stierf jong, maar werd na haar dood heilig verklaard. Ook mijn broer en zus kregen van mijn ouders namen van Oost-Europese heiligen; Witold en Agnieszka. Hoewel ik Jadwiga niet per se als een rolmodel zie, voelt mijn naam daardoor wel bijzonder.

Ik ben een goede vriend, omdat... ik heel loyaal ben. Ik kan goed geheimen bewaren en ga zorgvuldig om met vertrouwen. Als ik vind dat de ander fout zit, zeg ik dat gewoon. Maar wel altijd met respect en zonder de relatie te beschadigen. Zo blijf ik trouw aan mijn eigen morele kompas.

Nieuws waar ik boos van word. Ik word boos van de manier waarop grote geopolitieke kwesties worden *geframed* en uitgevochten. Als ik door het nieuws scroll en lees hoe Donald Trump dreigt Iran te vernietigen [dit interview heeft plaatsgevonden in april], maakt me dat machteloos en verdrietig. De manier waarop Trump zulke serieuze dingen zo nonchalant zegt, vind ik verontrustend. Ook vind ik het idee dat één persoon zoveel invloed heeft, conflicten aanwakkert én laat escaleren, moeilijk te verdragen. Zeker omdat wij daar als gewone mensen weinig tegenover kunnen stellen.

Wat er altijd meegaat in mijn koffer. Ik heb altijd mijn analoge camera bij me. De charme van klassieke fotografie zit voor mij in de uitstraling van de beelden, maar vooral ook in het werken met de beperkingen ervan. Je hebt maar één kans per foto, dus je moet echt nadenken voor je

klikt. En ik vind het spannend dat je nooit precies weet wat er op de film staat, tot je hem ontwikkelt. Heel soms krijg je toevallige effecten, zoals twee overlappende beelden. Visueel bijzonder intrigerend.

Wat is er moeilijk aan de liefde? Ik heb al twee-enhalf jaar een vriendin. Een groot *coming-out* moment heb ik niet gehad. Ik vertelde het een keer aan mijn vrienden en dat was het. Bij mijn ouders ligt het ingewikkelder. Ze weten dat ik een vriendin heb, maar ze kennen haar niet persoonlijk. Over mijn geartheid praten we eigenlijk nooit, maar ze laten wel merken dat ze van me houden en dat voelt als een indirecte vorm van acceptatie. Idealiter zouden ze ooit met me meegaan naar een Pride-evenement. Maar ik probeer er geen druk op te leggen, omdat dat alleen maar spanning oplevert. Dit neemt niet weg dat het soms pijn doet; ik had graag gezien dat we er als gezin opener over konden zijn.

Waar ben je trots op? Op mijn voorzitterschap van UMPride [LHBTI+-netwerk]. Voor mij is dat een vorm van 'klein activisme': niet groots en zichtbaar, maar juist lokaal en concreet. Dat betekent niet dat grote systeemveranderingen niet nodig zijn, integendeel, ik geloof dat we die net zo hard nodig hebben. Maar waar politiek vaak ver weg voelt, ligt voor mij juist de kracht in initiatieven achter de schermen die direct invloed hebben op hoe mensen samenleven. Het legaliseren van het homohuwelijk in Polen zal ik waarschijnlijk niet eigenhandig realiseren, maar ik kan wél bijdragen aan een veilige en toegankelijke queergemeenschap in Maastricht.

Beste advies dat je ooit hebt gekregen. Dat ik niet te veel druk op mezelf moet leggen. Vooral in mijn studie

merk ik hoe lastig dat soms is. Voor tentamens blijf ik doorleren tot het laatste moment en een vrije dag voelt dan alsof ik iets verkeerd doe. Als ik daarna een zeven of 7,5 haal, denk ik meteen dat het beter had gekund. Dan ben ik eerst verdrietig en boos, maar daarna komt er mildheid: het is oké zoals het is. Ik probeer nu ambitieus te blijven, maar niet ten koste van mezelf.

Wat is je grootste angst? Geen geld, eten of onderdak hebben. Dat is eigenlijk best gek, want ik heb nooit financiële problemen. Toch voelt het alsof mijn situatie elk moment kan verslechteren. Dat komt waarschijnlijk door mijn opvoeding: mijn ouders waren altijd heel voorzichtig met geld, maakten verstandige keuzes en gaven weinig uit. Daardoor heb ik geleerd zuinig te leven en vind ik het nog steeds lastig om dingen te kopen die niet strikt noodzakelijk zijn.

Laatste appje? Naar mijn vriendin Magdalena. Ze is bezig met haar toelating voor de universiteit. Ze stelde me een vraag over haar Engelse examens, waar ik niet direct het antwoord op wist. Ik zei dat ik later even terug zou appen. Magdalena woont ver weg, in een kleine plaats in de buurt van Krakau. We appen vaak, maar proberen ook regelmatig te videobellen en als het lukt, bezoeken we elkaar. Wanneer we samen in Nederland zijn, voelen we ons vrijer dan in Polen. Als we in haar buurt bijvoorbeeld de hond uitlaten, merken we hoe andere mensen naar ons staren. Dat voelt ongemakkelijk en onveilig.

Wat zie je als je in de spiegel kijkt? Dat vind ik een lastige vraag. Ik worstel met mijn uiterlijk, vooral met mijn gewicht. Dat speelt al sinds ik ermee werd gepest op de basisschool, terwijl er eigenlijk niets mis mee is. Ik zie ook iemand die moedig is. Ik heb grote stappen gezet, zoals verhuizen naar Nederland. Daardoor leef ik soms in twee werelden. Ook ben ik trots dat ik met een therapeut werk aan mijn mentale problemen, waaronder die onzekerheid en mijn neiging om de lat steeds hoger te leggen. Soms hoop ik dat er een moment komt waarop al mijn problemen 'opgelost' zijn, maar realistischer is dat ik ze accepteer en ermee leer omgaan.

Karlijn van Oosterhout

Hier verschijnt wekelijks een portret van een student of medewerker

“Universiteit is niet op aarde om de wereld te verbeteren”

Opinie: “UM, keer terug naar de kern van onderzoek en onderwijs”

Universitair hoofddocent **Ewout Meijer** vraagt zich in dit opiniestuk af wat de missie van de universiteit is. De wereld verbeteren hoort daar niet primair bij. In navolging van een commissie van wijzen van de Amerikaanse universiteit van Yale stelt hij voor om terug te keren naar de kern met als motto: *Maastricht University. We research, we teach.*

Poort naar Yale-gebouw Foto: Pexels/Aneesh Prodduturu

In de Verenigde Staten ligt het vertrouwen in het hoger onderwijs op het moment nogal onder vuur. Dit speelt vooral onder Republikeinse kiezers. In 2025 gaf slechts 26 procent van hen aan veel vertrouwen te hebben in het hoger onderwijs, en slechts 19 procent vertrouwde erop dat de belangrijke Amerikaanse universitei-

ten politiek neutraal onderwijs verzorgen. Overigens ontbrak het ook bijna 40 procent van de Democratische kiezers aan veel vertrouwen in het hoger onderwijs, en vond 70 procent van alle kiezers dat het met het hoger onderwijs de verkeerde kant op gaat.

Het was voor de universiteit van Yale reden om in actie te

komen. Want om het algemeen belang te kunnen dienen is vertrouwen onmisbaar. Een multidisciplinaire commissie van tien wijzen boog zich een jaar lang over de vraag hoe dit vertrouwen hersteld kon worden. De commissie organiseerde talloze bijeenkomsten, voerde honderden interviews en gesprekken met studenten en medewerkers, en verdiepte zich uitgebreid in de literatuur. Een paar weken geleden bood ze haar rapport aan, inclusief twintig aanbevelingen. Die hebben bijvoorbeeld betrekking op de vrijheid van meningsuiting en de academische vrijheid. Maar ze gaan ook over het beteugelen van de bureaucratie. En over hoe je in het onderwijs om moet gaan met mobiele telefoons en sociale media.

Begripvol en snoeihard

Maar de meest aansprekende aanbeveling gaat wat mij betreft over de missie. In de ruim driehonderd jaar dat Yale bestaat, was die steeds grotendeels hetzelfde. Tot tien jaar geleden.

Toen stapte Yale af van de nadruk op het creëren en verspreiden van kennis, en breidde de universiteit haar missie uit met zaken als “*improving the world today*,” het opleiden van “*aspiring leaders worldwide*,” en “*fostering an ethical, interdependent, and diverse community*”. Het oordeel van de commissie over deze uitbereiding is zowel begripvol als snoeihard; dit zijn weliswaar waardevolle doelen, maar ze maken geen deel uit van wat een universiteit tot universiteit maakt. Om vertrouwen te winnen,

moet je als universiteit laten zien waar je goed in bent. En dat vraagt om een gerichte, universiteitsbrede missie. De commissie adviseerde dan ook om terug te keren naar de kern: “*Yale University’s mission is to create, disseminate, and preserve knowledge through research and teaching.*” Het bestuur van Yale hoefde over deze aanbeveling niet lang na te denken; ze staat nu al zo op de website.

Ten halve keren

Wie de website van de Universiteit Maastricht bezoekt, ziet op de eerste pagina: “Hier werken we samen aan een betere toekomst.” Twee keer klikken en er staat: “Wij zien onszelf in de eerste plaats als een open en inclusieve academische gemeenschap die streeft naar een sociale, veilige en duurzame leer- en werkomgeving.” Natuurlijk is het belangrijk dat wij ons allemaal inspannen om ervoor te zorgen dat iedereen zich op de universiteit welkom voelt. Maar “in de eerste plaats”? Je hoeft niet tegen diversiteit en inclusiviteit te zijn om het daarmee oneens te zijn.

Het goede nieuws is dat het in Nederland nog mee lijkt te vallen met het afgenomen vertrouwen. In 2025 rapporteerde het Rathenau Instituut dat het vertrouwen in de wetenschap relatief groot was. Maar vertrouwen komt te voet en gaat te paard. In de aanbevelingsbrief spreekt de Yale-commissie de hoop uit dat haar aanbevelingen ook anderen van pas komen. Laten we geen tien jaar wachten tot wij in hetzelfde schuitje belanden als Yale. Laten we ze nu ter harte nemen en ten halve keren: *Maastricht University. We research, we teach.*

Ewout Meijer is universitair hoofddocent aan de faculteit psychologie en neurowetenschap

“Het moet een *fair* systeem zijn”

Vervolg van pagina 3

eerder vastgestelde regelingen zoals de huisregels, klachtenregeling ongewenst gedrag en wetenschappelijke integriteit, vallen.

Deze nieuwe kwam er niet zonder slag of stoot. Zo’n twee jaar geleden lag er al een document op tafel, maar dat kreeg de handen van het Lokaal Overleg (LO: overleg tussen werkgever en vakbonden) niet op elkaar. “Het was

te zwart-wit”, licht Wilma Klinkhamer, lid namens de FNV-Overheid, toe. “Het was dusdanig geformuleerd dat iedereen aan te pakken was. Er stond bijvoorbeeld dat omstanders gestraft konden worden als ze zich niet lieten horen. Maar veel mensen, zeker in een afhankelijke situatie, durven dat vaak niet. Je mag niet verwachten dat zij aan de bel trekken. Wij zijn als LO niet tegen een gedragscode, maar we vinden het heel belangrijk dat we het voor

iedereen goed doen. Dus niet alleen de klagers, maar ook de beklagden. Het moet een *fair* systeem zijn.”

Fair. En dus moet iedereen die zich niet aan de code houdt op eenzelfde manier behandeld worden, klonk het vorige week tijdens de jongste vergadering van het LO. Nu zijn de consequenties niet helder genoeg, betoogde Mark Govers, lid namens de vakbond AC/FBZ, en daardoor “is er risico op willekeur”.

Dat de ene medewerker met bepaald gedrag weggomt, terwijl de ander een waarschuwing, schorsing, overplaatsing of in het ergste geval ontslag krijgt opgelegd. De vicevoorzitter van het college van bestuur beloofde samen met Schreuders dat er een herformulering komt die aan het LO wordt voorgelegd. Dat zal nog voor de zomer gebeuren.

Riki Janssen

UM-MEDEWERKERS KRIJGEN HUN VAKANTIEDAGEN NIET OP

“HET WERK IS NOOIT AF”

‘Uitwaaien aan het strand? Wat dacht je van vakantie?’, luidt de tekst op posters in sommige UM-gebouwen. Die oproep helpt nauwelijks, net als mailtjes van HR en de jaargesprekken waarin de baas erop hamert om de vakantiedagen toch echt op te nemen. Het aantal ongebruikte verlofuren aan de Universiteit Maastricht is nog altijd bijzonder hoog. “Als je midden in het seizoen een week weg gaat, schiet je jezelf in de voet. Bij terugkomst ligt er een berg werk op je te wachten.”

Tekst Riki Janssen Illustratie Bas van der Schot

Een dikke tien jaar geleden hield ze een tijd haar overuren bij, ze was toen mastercoördinator. Maar Jascha de Nooijer, inmiddels hoogleraar Interprofessional Teaching and Learning, werd er zo chagrijnig van dat ze ermee is opgehouden. “Zonder overuren kun je je werk niet doen”, concludeert ze nu. “Ik ben heel blij met de vrijheid die je als academicus hebt, en met ons riante salaris, maar als je niet vaker ’s avonds en in het weekend werkt, raak je achterop. Ik begeleid promovendi, doe onderzoek en moet subsidies aanvragen, dat laatste komt altijd bovenop je gewone werk.” Een werkweek van gemiddeld vijftig uur is dan ook standaard.

Het zal niemand verwonderen dat zij haar vakantiedagen niet op krijgt. Ze bevindt zich in goed gezelschap. De Universiteit Maastricht kampt al jaren met een ‘verlofstuwmeer’ dat eind december 2025 was opgelopen tot 634.368 uren, wat neerkomt op gemiddeld 112 uur per UM-medewerker: 128 voor het wetenschappelijk personeel (wp), 91 voor het ondersteunend personeel (zie kader).

DE WETENSCHAPPERS

Van de tien wp’s die *Observant* interviewde zijn er zeven die doorgaans op 31 december hun verlofuren niet weggewerkt hebben. De drie die dat wel lukt, doen dit meer dan eens

met wat kunst- vliegwerk. Ze zetten uren in voor een nieuwe fiets, een fitnessabonnement, sparen voor een sabbatical, laten het deels (maximaal 38 uur per jaar) uitbetalen, of buffelen nog even door terwijl hun vakantie al is begonnen. Uitzondering is promovendus Juul Hennissen, verbonden aan de School of Health Professions Education. “Er wordt vanuit de vakgroep op gehamerd om vakantie te nemen. Ik ga vaak in de zomer lang weg, dan is het rustig.”

TE VEEL TAKEN, TE WEINIG UREN

Een van de belangrijkste oorzaken voor het stuwmeer? Structureel te veel taken voor het beschikbare aantal uren, concluderen de

wetenschappers eensgezind. Zo ook Bram Fleuren, universitair docent bij de vakgroep Work and Organizational Psychology. Hij heeft “lol” in zijn werk, legt hij uit, ervaart het onderwijs niet als “last”, en heeft het over zijn “eigen winkel” binnen de universiteit. En die winkel sluit zelden: “Het ligt in de aard van het werk van een onderzoeker: je bent nooit klaar, kunt eindeloos doorgaan. De beursaanvragen kosten de meeste tijd, je wordt er niet toe gedwongen, maar je wilt je ideeën ten uitvoer brengen. Dat kan niet zonder geld.”

Hij heeft inmiddels “een paar honderd uur opgespaard”, het exacte aantal heeft hij niet paraat, en noemt zich opgewekt een van de “ergsten” binnen zijn vakgroep. Al heeft hij net drie weken vakantie achter de rug. “Dat was goed, nu zit ik er weer frisser in.” Hij verwacht dat zijn verlofuren straks sneller slinken als de geplande “gezinsuitbreiding” er komt. Los daarvan: “Ik begeleid promovendi en moet het goeie voorbeeld geven, je wilt niet dat we hen aan het einde van hun contract grote sommen moeten uitkeren [dat geldt voor alle medewerkers die vertrekken, zij krijgen niet opgenomen vakantie-uren vergoed], dat drukt op het budget van de vakgroep.” Dat laatste was hoogstwaarschijnlijk de reden dat een promovenda van de School of Business and Economics die anoniem wil blijven, bestookt werd met mailtjes van HR. Het einde van haar contract kwam eraan, ze moest haar uren opnemen, heette het. “Ik vertelde mijn supervisors dat ik gek werd van die berichtjes. Zij waren heel aardig en zeiden: trek het je niet aan. Mijn verantwoordelijkheid is op de eerste plaats toch om mijn promotieonderzoek op tijd af te krijgen? Dat is niet gelukt. Ik had liever minder vakantiedagen gehad en mijn profielschrift wel op tijd af.”

GEEN VERVANGER

Wat het opnemen van de - in de optiek van bijna iedereen zeer veel - vrije dagen ook ontmoedigt: er is bijna niemand die je tijdelijk kan vervangen. En dat heeft niets te maken met een gebrek aan collegialiteit. Want die collega’s komen ook om in het werk, en veel taken - subsidieaanvragen, onderzoek - kan een ander niet overnemen. Gevolg: alleen vakanties plannen met Kerst en in de zomer. En zelfs dat laatste is zeker voor medewerkers

VERANTWOORDING

Observant sprak voor dit artikel vijf op’ers (ondersteunend- en beheerspersoneel), drie van hen hebben een leidinggevende functie, en tien wp’s (wetenschappelijk personeel): twee promovendi, een docent 3, twee hoogleraren en vijf universitair (hoofd) docenten.

De cijfers

Bij een fulltime aanstelling (38 uur) heeft iemand recht op zo’n zes weken verlof per jaar. Een deel (de zogenoemde wettelijke vakantie-uren, twintig dagen) komt na anderhalf jaar te vervallen, de rest (tachtig zogenoemde bovenwettelijke uren) kan men tot vijf jaar na de opbouw gebruiken voor een vakantie of meteen inzetten om

te sparen voor bijvoorbeeld een sabbatical of om vroeger met pensioen te gaan. Wie daarnaast kiest voor een werkweek van veertig uur, in plaats van de officiële 38 uur, spaart iedere week twee uur verlof en heeft daarmee nog meer vrije dagen. De Universiteit Maastricht kampt, net als veel zusterinstellingen, al jaren met een ‘verlofstuwmeer’ dat eind december 2025 was opgelopen tot 634.368 uren, wat neerkomt op gemiddeld 112 uur per UM-medewerker: 128 voor het wetenschappelijk personeel, 91 voor het ondersteunend personeel. Wat opvalt is dat met name universitair (hoofd-)docenten, maar ook hoogleraren een stuk boven het gemiddelde zitten (van 172 tot 195 niet gebruikte vakantie-uren).

Al die opgespaarde vakantiedagen zorgen voor een reservering op de universitaire

begroting: in 2025 ging het om een dikke 27 miljoen euro. Geld waarmee de universiteit verder niets kan doen. Of, zoals de directeur van FSE, Bakir Bulić, het noemt: “Het is dood geld waar je mensen van wilt aannemen om zo de hoge werkdruk te verlagen.” Maar ook hij ziet dat het niet makkelijk is om het tij te keren. Oproepen per mail, tijdens *faculty days*, via posters en jaargesprekken hebben bij FSE tot nu toe slechts tijdelijk effect. Vandaar dat er posters hangen in de Paul Henri Spaaklaan met de tekst: ‘Uitwaaien aan het strand? Wat dacht je van vakantie?’

De vereniging van universiteiten UNL en de vakbonden zien het probleem ook en proberen via een onlangs gehouden enquête te achterhalen waarom vakantiedagen zich vaak opstapelen. Uiteindelijk moet dit leiden tot betere afspraken in de cao.

“Je werkt je vooraf te pletter om alles rond te krijgen en als je terugkomt wachten er honderdduizend mails op je”

met veel onderwijstaken geen appeltje, eitje. “Tot midden juli is het scripties nakijken, daarna kan ik weg,

maar half augustus begint het weer.” Aan het woord is Thomas Frissen, universitair docent bij de faculteit Arts and Social Sciences en programmadirecteur van de bachelor Digital Society. En tussendoor in het jaar een weekje

Schumans, docent 3 bij rechten, kan erover meepraten. Hij haalde het ooit in zijn hoofd om in september een week weg te gaan. Hij moest vooraf op zoek naar een vervangende tutor, een alternatief voor het hoorcollege en

vrij plannen? “Je schiet jezelf in de voet als je midden in het seizoen weggaat. Niemand kan het overnemen.” Rick

een aanspreekpunt voor de studenten. Dat geregeld gaf meer stress dan de rust tijdens de vakantie. “Ik ga dit echt nooit meer doen.” Universitair docent Carijn Beumer bij de faculteit Health Medicine and Life Sciences en coördinator van meerdere blokken kan alleen maar instemmend knikken. “De structuur van het academisch jaar zit zo in elkaar dat er heel weinig tijd zit tussen de blokken. Daar loopt alles op spaak.” Zij neemt in juli vier weken

vrij, tegelijk met (een deel van) de schoolvakantie van haar zoonje. “Je werkt je vooraf te pletter om alles rond te krijgen en als je terugkomt wachten er honderdduizend mails op je. Dan begint de inhaalrace. Verschrikkelijk. Ik zet nu uit voorzorg in mijn *out of office*: ‘Ik ga je mail niet lezen, mail me svp als ik terug ben.’” Alleen voor haar scriptiestudenten heeft ze een noodknop in die vier weken. “Zij moeten door kunnen, dus ik sta met een half

achtergrond

“Ik durf in de zomer drie tot vier weken uit te loggen”

Vervolg van pagina 7

oor en oog open voor hen.”

EIGEN KEUZE

Over vervanging gesproken: Esther Heuts, opleidingsdirecteur bij geneeskunde en oncologisch chirurg in het MUMC+, vertrekt alleen “als de collega’s in de kliniek er geen last van hebben en mijn onderwijswerk zo goed mogelijk is afgerond”. Soms trekt ze een geplande vakantie weer in als ze ziet dat er te weinig bezetting op de poli is en dus niet alle patiënten met een verdenking van borstkanker binnen een bepaalde termijn een uitslag kunnen krijgen. Hetzelfde geldt voor onderwijszaken die niet kunnen blijven liggen. Dat ze daardoor haar verlofuren niet opmaakt, is haar eigen keuze, zegt ze. “Ik vind mijn werk fijn, zowel de patiëntenzorg als het onderwijs.”

OPLOSSING?

Is er een oplossing? Hoogleraar De Nooijer is niet optimistisch. “Dit los je niet zomaar op, we hebben in het verleden al zoveel geprobeerd. Ik denk dat ik dit gewoon moet slikken.” Ook universitair docent Beumer is niet erg hoopvol. “Ik moet uiteraard zelf proberen mijn uren op te nemen, ik weet alleen niet hoe. Daarnaast moeten de normuren eerlijker, we krijgen al jaren te weinig tijd voor heel wat taken. Dat moet de UM regelen. Verder hebben we een ander [lees korter] academisch jaar nodig.”

Universitair docent Fleuren ziet mogelijkheden: “Werf promovendi met het geld uit de ongebruikte vakantiepot. Dat zou de werkdruk verlagen. Ik hoef dan geen subsidie meer aan te vragen, vaak vraag je geld voor een jonge onderzoeker die jouw idee uitwerkt.” UD Frissen is kritisch: “Er zijn te weinig collega’s die hiervan profiteren terwijl iedereen zijn verlofuren inlegt.”

DE ONDERSTEUNENDE STAF

Het lijkt voor de ondersteunende staf iets

De posters die medewerkers moeten aanmoedigen om vakantiedagen op te nemen Foto: Joey Roberts

makkelijker om vakantiedagen op te nemen omdat zij vaker een vervanger in de buurt hebben. Neem Erik Bleize, *schedule planner* (roostermaker) en verantwoordelijk voor Canvas en Eleum bij FASoS. Hij doet het werk samen met een collega. “Ik kan dus weg. De werkdruk is niet extreem hoog, al zijn er pieken. Zes keer per jaar moeten we alles op tijd online zetten, dat is even aanpakken.” Hij maakt zijn verlof meestal op, vakantie, klussen thuis, of door de koop van een fiets. De overuren die hij maakte tijdens een heel druk jaar staan nog op zijn overzicht, “ik ga over vier jaar met pensioen, dan zijn die wel op”. De meeste van zijn collega’s hebben aan het einde van het jaar hun dagen opgenomen, weet Bleize. Zo ook Birgitte Hendrickx, adjunct-directeur van het studentenservicecentrum. “Vakantie is veel te belangrijk, het is goed om even af te schakelen en afstand te nemen. Ik stimuleer mensen om hun uren

op te nemen, dan moet je dus zelf het goeie voorbeeld geven. Ik durf in de zomer drie tot vier weken uit te loggen. Ik neem mensen in dienst die besluiten kunnen nemen en de verantwoordelijkheid weten te dragen. Zij lossen het wel op als er iets aan de hand is. Je moet jezelf wat minder belangrijk maken, dat is heel gezond, voor je jezelf en voor iedereen. Ik vind dat er geen reden mag zijn waarom iemand niet een paar weken in de zomer weg kan. Als de werkdruk daarvoor te hoog is, dan doen wij als werkgever iets niet goed.” Mede daarom wil ze af van het fenomeen dat slechts één persoon in een servicecentrum bepaalde expertise bezit. “Je ziet dat vaak in de ICT. Dat maakt je als organisatie kwetsbaar, het leidt tot hoge werkdruk. Is er iets mis dan moet je die persoon ’s avonds of in het weekend bellen. Dat moeten we niet willen.” De twee geïnterviewde obpers die hun dagen

niet opmaken hebben daar meerdere redenen voor. Veel werk, niemand die het kan overnemen. Maar ook: uren achter de hand houden zodat je nooit knel komt te zitten, bijvoorbeeld als mantelzorger. Werner Teeling, informatiebeheerder bij bureau onderwijs van FPN: “Ik werkte hiervoor bij een arbodienst en juist daar kreeg ik geen medewerking toen ik zorgverlof nodig had. De machteloosheid en pijn van toen zit diep. Zoiets wil ik niet nog een keer meemaken, en daarom spaar ik al meerdere jaren verlof op.”

VERSCHIL WP EN OBP

Dan nog een laatste punt: wpers hebben veel meer vrijheid en hoeven geen rekenschap af te leggen als ze een halve dag of langer afwezig zijn, terwijl veel obpers al hun uren moeten verantwoorden. Dat steekt soms, zeker als kantoren leeg blijven en je “een kanon kunt afschieten in het gebouw. Je moet dan maar aannemen dat ze thuis aan het werk zijn”, klinkt het in de wandelgangen. Hoogleraar klinische anatomie en hoofd van de vakgroep anatomie en embryologie, Leo Köhler, herkent het sentiment. “Soms heeft de ondersteunende staf het gevoel dat wpers doen wat ze willen, daar zit een beetje jaloezie bij, vermoed ik. Begrijp me niet verkeerd: ik ben heel tevreden over onze mensen. Maar ik denk dat ze niet echt zicht hebben op wat wetenschappers doen.”

Dat wpers misbruik zouden maken van hun vrijheid? De directeur van de faculteit Science and Engineering, Bakir Bulić, reageert fel. “Daar geloof ik helemaal niks van. Natuurlijk zit er wel eens een enkeling tussen die de kantjes ervan af loopt, maar als ik zie hoe hoog de productie is, of het nu gaat om onderzoek of onderwijs, dan weet je dat ze hard werken. Een deel leggen ze zichzelf op.” Hoogleraar De Nooijer beaamt dat: “We hebben inderdaad veel vrijheid, maar ik denk eerder dat we extra hard werken om dat vertrouwen niet te beschamen.”

DE MEDEDELINGEN VAN DE UNIVERSITEIT, FACULTEITEN, SERVICECENTRA EN STUDENTEN- ORGANISATIES ZIJN TE VINDEN OP WWW.OBSERVANTONLINE.NL

PODCAST
OBSERVANT

HET AUDIOZUSJE VAN HET WEEKBLAD VAN DE UNIVERSITEIT MAASTRICHT,

waarin we je bijpraten over wetenswaardigheden, bijzonderheden en nieuws over de universiteit en het studentenleven.

colofon

Redactie Wendy Degens (hoofdredacteur), Deborah Blekkenhorst, Peter Doorackers, Cleo Freriks, Riki Janssen, Stefan Moens (financieel medewerker), Dennis Vaendel
Telefoon 043 3885390

E-mail observant@maastrichtuniversity.nl

Website www.observantonline.nl

Aan dit nummer werkten mee Wammes Bos, Yuki Nakamura, Ewout Meijer, Karlijn van Oosterhout, Massimiliano Simons
Ontwerp en illustraties Simone Golob

Vertalingen Maud Boveland, Susanna

MacDaniel Druk Janssen/

Pers Gennep Advertenties

Zie alle info onder het kopje

‘service’ op onze site.

WE STOPPEN MET PAPIER. Volgende week het laatste nummer

We stoppen met papier! Vanaf het nieuwe academisch jaar verschijnt Observant alleen nog online, via de website, de nieuwsbrief die studenten en medewerkers vanaf september wekelijks per mail ontvangen, via Instagram en LinkedIn

Meld je aan!